

B É T S.

Meg-érkezett a' múlt héten Testőrző Hadnagy *Bagyó Ur* mint Kurir *Szisztovból*. *Bukoreszté* küldetett vala, de 17-dik Juliusban *B. Herberttel* és Gróf *Eszterházi*val edgyütt mentenek által *Szisztovba*, hol a' Tanátskozáshoz — — hozzá kezdettenek — és tsak egy Kurirt várunk még *Szisztovból*, 's minden órán többet hallunk. — Azonban azt tartják lokan, hogy a' békeségnek nagyobb részét Bétsben dolgozzak. Oberster és a' Pruzszus Királynak tulajdon Adjutántja *Bischofsverder Ur* igen nagy bétületben tartatik Bétsben, és itt egy titkos Congressus lehet, némellyek vélekedése szerint; mivel ezen Oberster Ur minden nap a' Státus Ministereiivel edgyütt dolgozik — és a' mint láttzik nem kitsiny dolgokban. — Itt lokan bizonyosnak lenni állítják, hogy Felséges Urunk minden Orizágnak Kormányozóit, Préseseit, és főbb embereit ide Bétsbe kívánná öszvehivatni, hogy az ő Felsége minden némű Jobbágyainak közönséges Hasznokra egy közönséges tanátskozás tartatnék, és hogy minden nehézségeiket a' Nemzeteknek el hárithassa ő Felsége. — Ugy haljuk; hogy *Gallitziának* is egy különös Udvari Kantzelláriája fogna lenni Bétsben. — *Blonchárd* ma estvéli 6 órakor útnak indul megint a' Levegőben — jó útát ő Kegyelmének.

Buda 29. Julii. — „ Már egy néhány napokkal ennek előtte meg érkezett vala a' hire, hogy a' mi Fels. Fő Hertzeg *Palatinusunk*, és *Pesth Vgyének* Főispánnya Aug. 6 dikára, a' maga Főispányi székébe lejendő bé iktattatására le fogna érkezni; és az-is tudtára esék ezen N. Vgyének; hogy F. Urunk által, ezen bé iktatásra Királyi Biztosnak rendeltetett a' mi Koronánk örökösse *F. Ferentz* fő Hertzeg — azért — 1.) Valóságos belső Titkos Státusbéli Tanátsos és a' F. Kamara 2-dik Présese *Báró Orzi László Ur* ő Exc. ja; ezen N. *Pesth Vgyé-*

Vgyének *Banderiumával*, ezen Vgyének határ széléig *Vörösvárig* az ohajtva várt Felsőeknek min Vezér eleikbe menvén, ezen alkalmatossággal minden tiszteletet tévő Sergeknek ő Exja léssen Vezérjek. — 2.) A' 27-dik Juliusban tartott Pesth Vgyei különös gyűlésben a' N. Vgye részéről, az ő Felsőgek eleibe való menetelre ki-nevezettek: Orátornak a' *Váti Canonicus T. T. Bodonyi Sándor Ur*; *G. Keglevich Adám*, ezen N. Vgyének Rend. Vice Ispánnya Tanácsos *Szili Josef*, a' Törvényes Tábla Biráji közzül *Kubinyi Károly* és *Lajos Urak*, Tanácsos *Burján*, *Glozius Samuel*, és *Stupitzky János Urak*, kik minnyájon 6 lovas hintókban mennek ő Felsőeknek elejekbe; a' többi Nemefsi Rendje pedig ezen Vgyének, a' már említett fő Vezér alatt, 16-háton díszesíti ezen pompát. — A' *F. Palatinus*, mint ezen Vgyének fő Ispánnya, maga-is ezen jelentését küldötte Deák nyelven a' Vice Ispányhoz: — „ *Prænobilis Domine!* az az: Fő Nemes Ur! „ Az én Pesth Vgyei Főispányi hivatalomhoz minden órán hozzá kívánván kezdeni, hogy az én Infellatiomnak napját az én kedves Testvérem *Ferentz* fő Hertzeg, ki e' végre ő Felsőjétől Királyi Biztosnak rendeltetett, a' következő Aug. hó. 9-dikére határozta légyen, ezen irásom által jelentem. Hogy azért ezen N. Vgyének ezen időre Közösleges gyűlése hirdettesék, gondja légyen *Kegyelmednek* réája; ki többnyire maradak Bétsben 25. Julii 1791. Jóakarója *Leopold Palatinus. m. pr.* — Ezen két Város *Pest* és *Euda* szintén ugyan vetélkednek egymással, hogy most ezen Infellátziokor ki-tehessenek magokért, csak azért-is, hogy a' Koronázásra való készületekben meg-tsalattattanak vala.

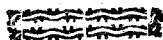
Kolosvár 22. Julii. — „ Itt az Ország-gyűlésen, mely már Seprején vagyon, a' Vallásbéli dolog keményen foly, valamint Magyar Országon; noha ez itt sokkal szokotlanabb dolog, mint ott, és törvényünk ellen vagyon; még ugyan semmi határozás nints az effélékben. A' Nemesek is egy nagy Infellátziát adtanak-bé a' Diétára, mellyet talám még

még a' jövő hétfőn olvasnak fel, melyben, a' mint hallom, azt kívánnyák a' Mágnásoktól, hogy *Gróff's Bároí* Rangjokat tegyék le, és a' régi módi szerint velek egy Rangba légyenek — és e' nem kissz lármát fog okozni. — Az Örmények és majd minden Németek, kik hivatalokban vóltanak, Indigenatust (Hazafitványságot) kérnek, hogy hivataljuktól ki ne essenek.

Debretzen. — Juliusnak 17-dikén Királyi Biztos M. Báro *Ortzy* Josef Ur estvére meg-érkezék a' T. *Sinay* Uram szakadása dolgában Debretzenbe; minden *Superintendentziákból* a' nagy Tiszt. Superintendens Urak is meg-érkeztek vala, de *Sinay* Uram ezen *Commissiot*-is kívánván meg-jáztodtatni, Bétsből haza nem jött 's így az egész Synodust nem irtódozott meg-tréfálni. Öszve vóltanak gyűlve a' fő *Superintendentiális* Kurátor Urak is, kik a' magok nehézségek' elé-adása véget egy néhányszor gyűlést tartának; holnap-után már el fog menni a' Kir. Biztos Ur, nem várhatván a' *Sinay* Uram haza jövetelét, és a' T. T. Superintendens és Kurátor Urak is ezen szorgos munka idején itt olly sokáig nem várakozhatnak.

Szemlin tájáról Pászai Helységéből 25. Julii. — Ambátor a' múlt hónapnak közepétől fogva minden órán készen állyon Nemes Regementünk (vólt Gréfen) az utazásra, még is mind eddig tsak a' székelyen maradtunk *Quártélyban*. Ezen hónapnak 20-dikán kaptunk ö Felségétől ajándékul 50 R. forintot és egy hónapi ajándék 'Sóldot; de még eddig tsak ugyan nem hihetjük, hogy háborunk légyen, mig nem látjuk; mert a' mint a' Környülállások vagnak, ha szinte lenne is valami valahol; de Belgrád környéke tsendefiségben láttatik maradni. — A' *Paszarovitz*i Törökök most is szabadon járnak Szemendröhe (Szemendria.)

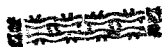
Brafsó 16. Julii. — „Eppen a' máii napon érkezik-bé ide a' hir, hogy a' Muszkák a' Nagy Vezért fel-keresvén, *Mahtsinnál* fel is találták, és egy derék tsatát tartván velek, ezek között 5000 a' földön maradt; 40 szép és uj! ágyukkal edgfütt egész tábori készületit prédába foglalta; — de a'

Muszkák közül is 2000-en maradtanak a' tsata pia-
tzen 's t. — a' mint már erről bővebben szóllott a'
Kurir. — Ezen tsata után azonnal egy *Kurirt* kül-
dött a' Nagy Vezér *Bukorestbe*, hogy B. *Herbert* és
Gr. *Eszterházy Szisztovba* mennyenek a' békeiségről
való tanátskozásra; kik már *Szisztovban*-is vagynak.
— Nékünk egész *Háromszéken* olly rendkívül való
sok szénánk lett, hogy alig győzzük bé-takarítani.
Gabonánk is elég van, és olyanak, hogy alig hi-
szem, hogy valaha olyanak lettenek volna; de a'
a' szüntelen való sok első miatt mind le-dőlt, és
fü által költe — a' szüntelen való első miatt pedig
nem arathattuk, holott már el-is készült, a' hol
a' jég el-nem rontotta; de a' jég, hol egy helyt,
hol más helyt, máig-is szüntelen hull, és már Er-
délyben sok helyeken, 's *Háromszéken* is sok káro-
kat okozott. — Itt a' mi széleinken még eddig
minden készülteink olyanak, hogy ezekből az e-
gész Világ háborut ítélhetne; de én úgy itélek, hogy
minden órán mind nekünk, mind a' Muszkának bé-
keiségünk lészzen a' Portával. — *Háromszéken* a'
Perkö mellett olly keményen futt az idén a' *Nemere*
Izele, hogy egy *Báránybörbe* farsángló hamis far-
kú *Bak Farkast* farkánál fogva vivé-el *Szentlélek-*
ről. — A' *Csikiaknak* és *Gyergyaiaknak* 1000 kö-
ből, a' *Háromszékieknek* pedig 2000 köből zabnak
Oldáh Országba való bé vitelére rendelés tétetett va-
la, és ezen parantsolat most vizfiza-vonatott —
hátha ez-is a' békeiség széle?

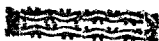
Stanislaus Augustus Lengyel Királynak a' Statufok-
hoz tett Beszéde. — (*Erlang. Nro. 51. 5. Julii.*)

Uraim, Hazafi Társaim! Az Isteni Gondviselés
vezérlett bennünket, és Hazánknak közönséges job-
bitására a' nagy lépést meg tettük; tsak ne gondol-
juk még, hogy Munkáinknak vége volna. Van még
egy néhány tziel, mellyet hasonlóképpen el-kell ér-
nünk, és még eddig ki nem jelentettük. Nem jua-
lom még minékünk a' magunk ki nyugvása. Az,
a' mi, Hazánknak javára eddig meg-esett, tsak bi-
zonyossága légyen ennek, hogy az emberi erő, ha
edgyüvé adja magát, nagy dolgokat vihet véghez.

Hüségesek Statusok! Tudják már Kentek, mit akarok mondani, hogy tudniillik tovább-is nagy erővel kell igyekeznünk azon, hogy ujj Siffemánknak egész tökéletességre való vitelében dolgozzunk. Ez a' mi mostani fő dolgunk, és meg kell tselkedettel bizonyítanunk, mit vihetiünk mi Lengyelek végbe a' mi valóságos Eggyeségünk által. A' fok Objectumok között, mellyeknek jó rendbe kell vétetni, egyre különösön kell figyelmeznem, és ez nem más, hanem a' munkára szánt, és közöttünk meg-vette-tett mezei munkás, ez a' szerentsétlen Rab szolga, mellynek tsak nem hasonló Fatuma vagyon a' Négerekkel, és majd senki sem gondolkodik rólla, hogy ő is ember, hogy néki is praentioja van az ember jussához, és a' ki hogy ugy báonyunk véle mint emberrel, valósággal meg-érdemli. Tudják Kentek, hogy minden szükségeinket a' Paraszt szerzi nekünk, és a' mesterségekre, a' Kézi-munkákra, a' piveletlen matériát a' Paraszt szolgáltatja, a' Paraszt adja. Meg kell azt már esmérnünk, igen szükséges tagja a' Paraszt a' virágzó Társaságnak, az Országának. Ez az ember, a' Paraszt tart és táplál bennünket a' maga munkájának gyümöltseivel, mellyekből tsak keveset, és gyakran semmit se tehet magának; ő maga koplal, és fogyatkozást szenved, mikor mi ő általa mindenben bővölködünk. Mi lenne a' mesterség, a' Kereskedés Paraszt nélkül? A' Paraszt leg-halznosabb teremtés a' Békesség idejében, a' hadakozás pedig nálla nélkül nem lehet el. Ki óltalmazza a' Hazát? vagy hogy világosabban szoljak, ki az az eszköz, mellyel élünk a' Hazának óltalmazásában? A' Parasztokból állittatnak azok a' rettentő hadi Sergek (Armada), a' kik nélkül egész tartományokat az Ellenség kezére kellene botsátanunk. Ezt teheti a' mezei ember, hüségesek Státusok! és már azt tartom, hogy senki se fogja töllem kérdeni; hogy valyon szükséges e' tehát a' Parasztnak könnyebbitéséről gondolkodnunk. Ideje hogy ezen Objectumot fel-vegyük, és ezt közelebb fel is fogjuk venni,

Gróf

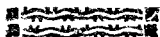
Gróf Teleky Ur ő Exc. ja, Bihar Vármegyei Fő Ispányságába lett szerentsés bé-iktattatása' alkalmazhatóságával, ezt a' Beszédet tartotta: — „ Mélt. Gróf, K. Biztos Ur! T. N. Státusok és Rendek!

„ Életemnek leg-kedvesebb Napjai közzé szám-lálom ezen szerentsés Napot, a' melly engemet, 4 esztendőktől fogva való el-válásom után, ezen T. N. Vármegyével mint Főt, a' Tagokkal vizfont ed-gyefit. Mennél nagyobb gyökeret vert pedig szí-
vemben, ezen T. N. Vármegyének szeretete, és men-nél nehezebben esett nékem, szeretett Vármegyém-mel kívánt egyesülésemnek hátráltatása; annál nagyobb vigasztalást veszek abból: hogy sem távol lételem, sem az időnek vizfontagságai, el nem ől-t-hatták erántam azt a' jó indúlatot, és szeretetet, mellyel ezen T. N. Vármegyének kebelében, mái napon fogadtatom. Ennek tanúbizonysága ezen je-les, és fényes Gyülekezet, mellyel bé-iktatásomnak Innepe meg tiszteltetik, és ennek záloga azon ki-je-lentett hajlandósága a' T. N. Vármegyének, melly Felső Királyunktól ezen Fő Ispányi Hivatalra lett kegyelmes neveztetésemet követte. Hogy pedig mind ezek, jó szívből származtanak, az a' szív, mellyet eleitől fogva ezen T. N. Vgyéhez viseltem, nem enged kételkednem. — Neveli ennek felette örömet, hogy Fő Ispányi Hivatalomba bé-ik-tatásom, Excell. iád által vagy, Mélt. Kir. Biztos Ur! a' kinek nem csak nagy érdemű édes Attyának, ezen Fő Ispányi Székben tett érdemei a' T. Vgyénél eleven emlékezetben vagynak; hanem személyes ér-demei is, és ditséretes tulajdonságai, hogy egyebe-
ket el halgassak, ezen N. Vgyének, esztendőktől fog-
va való bölts kormányzásában, a' Közjónak, és Eggyevségnek hasznos munkálódásában, mind a' Ki-rályi Felső előtt kedvet találtak, mind pedig e-zen T. N. Vármegyének közönségesen, szeretetét megnyerték; engemet azonban Excellentziád' tisz-teletére, és barátságára örökösen el-köteleztenek. Bóldognak tartom magamat továbbá, illy bóldog időben ezen T. N. Vármegye' Kormányán ülni; és
nem

nem csak örömet megtetézi, hanem ugyan élel-
 ti szívemet, a' Közjónak tehetségem szerint eszköz-
 lésére, annak meg-gondolása, hogy az időnek ritka
 boldogságával, olly Felségnek uralkodása alatt, és
 választása által emeltetem ezen Fő Ispányi Székre,
 a' ki maga kintsét nem tárházában, hanem Hiveli-
 nek sziveiben helyezteti, a' ki nem a' Törvények
 nek, hanem a' Törvények által kíván parantsolni,
 és a' kinek parantsolatait midőn tellyesitem, nem
 egyebet tselekezem, hanem a' Törvényeknek szol-
 gálok, és Hazámnak boldogságát eszközlöm; e'
 kettőben áll pedig minden jó Hazafiaknak szabad-
 sága, és polgári kötelelsége. — Nintsen egyéb tár-
 gya Királyom' szolgálatjának, Hazám' boldogságá-
 nál, és midőn ezeket el-válthatatlanul egyben köt-
 teteknek lenni esmérem, életemet ezeknek, és a'
 T. N. Vármegye' köz-javának örömmel szentelem.
 Jóra törekedő gyekezetimben pedig, fel segittetésem-
 met, ezen T. N. Vármegyének érdemes tisztviselő
 Tagjaitól kérem, és reménylem; hogy magunkat
 mind Felséges Urunknak kegyelmeire, mind pedig
 ezen T. N. Vármegyének szeretetére érdemessé te-
 hessük, és annak a' Közjónak, mellyet kötelelsé-
 günk szerint eszközlünk, késő Maradékainkban is
 részesei lehessünk. — Ezen nemes Tárgynak áldoz-
 zunk-fel minden személyes tekintet, hazont, és
 óldalas tzélokát. Munkálkodjuk egybe-vetett vál-
 lakkal a' Közjót, ugymint a' kiknek egy Királyunk,
 egy Hazánk, egy Törvényünk vagyon; egymást
 szeressük, és a' szeretetben egymásnak adófsak ne
 maradjunk. — Illyen indúlattal, és értelemmel
 lelkesítette, kötelezem magamat a' T. N. Várme-
 gyének szolgálatjára, mind közönségesen, mind
 személyesen, és nem csak szóval, hanem tseleke-
 dettel, és jó példával, előljárói kötelelségemnek
 meg-felelni, és a' T. N. Vármegyének szivelességét
 meg-nyerni kívánom; mellyben magamat aján-
 lom-is. „

Külső Országi hírek.

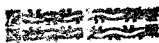
A' Vóltér temetése Párisbann Jul. 11-dikén. —
 Párisbann minden napon 18 Theátrumokon szokta-
 nak külömb-külobb féle nemü Komédiák el-jáztod-
 tatni: Jul. 11-dikén pedig meg-szaporittatott a' 19-
 dikkel, melly a' *Vóltér* temetése vala. Az ő holt
 teste 10-dikben Párisba hozattatván, a' Bástillának
 romladozott maradványai közzé helyheztetett, a'
 melly hely-is már előre sok féle emlékeztető irások-
 kal fel-készítve, és Strá'sákkal körül-véttetett vala.
 Más nap dél után fel-véttetvén a' test innen, a' Város-
 nak minden nevezetesebb uttzájja meg hordoztatott,
 és végre a' *Genoféva* templomába le-téttetett. Leg-
 előll mentenek ezen tzerémoniábann a' Párisi Nem-
 zeti Gárdák musikával, az utánn a' Katona tanuló
 gyermekek 's a' t. A' szembe tűnhetőbb nevezetes
 dolgok ezen tzerémoniában e' következők vól-
 tanak. — A' *Klubok* Sergének Zászlóin lehetett
 igen szép emlékeztető rajzolatokat szemlélni. Után-
 nok mingyárt egy álláson a' *Bástillának* ki-tsinált
 formája vitettetett, mellyet nem melzse oda, va-
 lami régi módi köntösbe öltözött személyek, a'
 többek között a' Bástilla bé-vételének, az abbann
 találtatott készületeknek és golyóbisoknak Protoko-
 lumat tartván, követtenek. A' *Bástillát* bé-vett Ser-
 gek leg-inkább ki-tettzők valának *Ruszszonak* és
Mirábónak Mejj-képjeikkel. A' Komédiásoknak ré-
 gi módi köntösbe öltözött Serege meg előzte éppen a'
Vóltérnak aranyos Alló képét vivő sz. *Mihály szekerét*
 Az után következők a' véghetetlen Musikus Choru-
 sok, Akadémikusok, Tudósok, és egy kézi halotti szekér
Vóltérnak minden kézi írásai benne lévén. Azon szeké-
 rei, melyre *Vóltérnak* ifzonyu nagyságu üress forma
 koporsója vala helyheztetve 12 fejr lovak vonták,
 4 és 4 lévén egymás szeltibe fogattatva. A' szekér
 előtt egy énekes és musikás Chorus ezen nagy Filo-
 sofusnak nagyságos tselekedeteit éneklette. Min-
 den piatzok 's nevezetesebb uttzák, különösön pe-
 dig minden Komédiás házak, a' *Vóltér* uttzája, így
 szin-

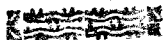
szintén *Villettének* is azon háza, melyben *Voltér* meg halálozott vala, a' leg-nagyobb pompára valának fel készítve: és ezen utolsónál az egész tzerimonia meg állapotván, ki jöve innen *Voltérnak* örökbe tartott *Léánya* és örökölse *Madam Villette* és ennek *Léánya*, ugy szintén azon ártatlanul megöletett *Calasnak*, kinek az az után következett időben valamint betsületét, ugy familiáját is *Voltér* óltalmazta és tartotta valameg, két *Léányai*, gyász ruhába öltözve, kik a' *Voltér* álló képének fejére a' ditsőségnak koszoruját fel helyezteték. A' *Komédiás házak* előtt is meg állapotván mindenütt hasonló tisztelet mutattatott ezen nagy *Poéta* halmvainak, melly tisztelet késő eslve a' népnek *Voltért* magasztaló kiáltásai között a' *Genoféva* templománál végeződött bé.

A' *Revoluzionak* sz. innepe *Jul. 14-dikén* sokkal nagyobb pompával innepeltetett meg, mind tavaly, és a' *Márs* mezején egybenn gyülekezett hazafiaknak száma temérdeknek mondatik voltnak lenni. A' *Ministerek* miányájon jelen voltnak az *Oltár* mellett, a' *Nemzeti gyűlésnek* pedig csak 12 tagjai. Midőn *Minister Montmorin* olvasná az *Oltár* előtt a' már tudva lévő hazafiai új hitet, mellyet most minden *Zászlók* allyai ujjanton letettenek, és a' következő formulát is — az *Isten*, a' *Nemzet*, a' *Törvény* és a' *Király* — a' többek között felolvasta volna: — *Mitsoda Király?* — felkiálta a' nép, mellyel ezen *Királyi* nevezet minden *Zászlók* ról és az esküvésnek formájából is ki-törölteték. (*Staats Rel* Nro 89.) — Egy szóval ismét olyan dolgok fordultanak elő *Párisban*, mellyeknek olvasása akár kit is iszonyodásra gerjeszthet. Ezen dolgok a' *Király* *Párisból* való titkos elmenetelének következései, mellyek a' napoknak rendjei szerint, következőképpen kezdik ki-ütni magokat.

Három napok alatt u. m. *Jul. 13, 14, és 15-dikén* három különböző gondolatoknak elő adása és vetékdő megítélése izzasztotta a' *Nemzeti-gyűlés* tagjainak homlokait. A' *Királynak* jobb akarói,

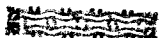

rói, még csak azt-is vétkes dolognak tartották, hogy a' Királynak tselekedete inquisitioba vétetett volna. Mások egyet értettek az egyesült 7 Commissiókkal, és azt kívánták meg-mutatni, hogy ha szintén jusna volna-is a' Nemzeti-gyűlésnek a' Királynak tselekedetét a' Constitutionnak törvényei szerint meg-visgáltatni, csak ugyan sem az ő el-szökése, sem pedig hátra hagyott jelentő Levele által a' Constitutio meg-bántatottnak lenni nem tartathatnék, melly szerint Királyi személye ezen minden el-tekre nézve szent és meg-bánthatlan lévén, csak *Bouillé* és az ő társai érdemelhetnek büntetést. A' harmadik rendbeliek pedig, még csak hallani sem kívántanak egyébről, hanem csak egyedül a' Republikai igazgatás formájának fei-állittatását vitatták. — Leg-több mérget öntöttek-ki Jul. 15-dikén a' Király ellen *Pethion* és *Vanier* nevezetű Deputátusok. „ Protzessust kell a' Király ellen indítani — így szollott az első — mert meg-ujjított hitét, a' mellyet a' Constitutio mellett le-tett, meg-szégvén, idegen Hatalomságokkal Frantzia Országának veszedelmére egyet értett. Egy Királyt, a' ki Királynak való következeskor az Ország Constitutioját esküvéseivel meg-erősíteni nem akarná, nem lehetne Királynak esmerni: tehát egy más Királyt-is, ki a' Constitutiot a' maga tulajdon keze által irt protestatiojával szegi-meg, annál inkább nem lehet Királynak tartani. „ — Sokkal többre terjeszkedett *Vanier*, kinek mérges beszédjéből (Stats Rel. Nro 89.) csak egy keveset teszünk ide: „ Hát ez a' kérdés, hogy a' Királyt törvényesen meg-ítélni lehetne-é? Sőt az én kívánságom inkább a' volna, hogy határozódnék-meg, hogy valyon az a' Király, a' ki a' maga helyét futás által el-hadja, a' ki a' hazafiui háborura maga jelt ad, ki a' Koronának gyanitható örökösét az Országból magával el-vifzi, ki azt a' Constitutiot a' melly őtet Királynak tette, egy hitvány jelentő Levél által semmivé teszi, Király lehet-é; és itt a' meg-bánthatatlanságról még csak szó-is? Fel-tézem, hogy valakit meg-akarnátok a' Nemzet méltósága ellen

ellen tett bűnért büntetni: ugyan kinek nevében tse-
lekednétek ezt? talám annak nevében, a' ki a'
Törvényeket maga lába alá tapodván, fegyver ál-
tal akart uralkodni? egy hite-szegettnek, egy fözö-
kevénynek, egy öszve-esküdtötnök nevében é?
Nem elég vólt-é az, hogy *Mi* ezen privilegiált *Va-*
lamihez (*Wesen*) egy Nemzettől ki-telhető minden-
bő-kezüséggel viseltettünk? hogy az ő kezeibe 10
's 12 Depártmánoknak adó-fizetését ki-töltöttük?
hogy az ő hitel-felett való tékozlásait 's Udvarnak-
jai által tsináltatott adósságait meg-fizettük? ma-
gát a' külömbenn el-kerülhetetlen Bánkerotságtól
meg-mentettük? 's a' t.

Minekutánna azoknak beszédjeik, kik a' Király-
nak le-tétettetését kívánták, egy darab ideig ezen
a' hangon mentenek vólna: erőt vettenek végre az
indulatokon a' Monarkhikusoknak vélekedéseik, kik-
nek tellyes igyekezetek az, hogy a' Királyt a' jelen
való inquisitio aloll fel-szabaditván, meától hama-
rább Királyi méltóságába vizsgálja tehetség. Ezek, 's
különösön *Salle* és *Barnave* nevezetü Deputátusok
a' következő fundamentomokkal oltalmazták Ki-
rályoknak ügyét. — „A' Király el-fzőkvén egy
jelentő Levelet hagyott maga után a' Constitutio
ellen. A' nép kedvellette őtet; mert úgy nézte,
mint a' *Revolutio*' fejét, mellynek oltalmazására
magát esküvéssel ajánlotta vala. De meg-szegvén
hitét, úgy tünt szemeibe mindeneknek mint feje a'
Constitutio ellenségeinek. És ennyibenn őtet én-is
a' vád aloll fel-nem szabadithatom. De lehetetlen
hogy észetekbe ne juttassam néktek azt, mi módon
feftették-le a' Király előtt az ő állapottyát azok,
kik körüllette forgattanak. Ezek el-hitették a' Mo-
nárkhát [*Párisban* való veszedelmes állapottya fe-
löll, azt erőssitvén, hogy ezen Város réá nézve
nem egyéb, hanem gyilkosok barlangja 's az ő el-
lensége vólna, midön ellenben a' távol lévő tarto-
mányoknak előll-járói, a' Depártmánok a' Királyt
kedvelvén, tsak arra várokoznának, hogy őtet ma-
gok közzé kaphassák, és az után ki-jelentenék,
hogy

hogy ítélnének. Ki oltalmazhatta volna meg ma-
 gát ezen tsalogatások között? — XVI dik *Ludvig*
 ugyan proteffált a' *Ti* Constitutiótok ellen: de miért?
 azt adta tsak okául, hogy véghez vihetetlennek tar-
 tya. De hiszem ezt közölletek is fokann tseleked-
 ték. A' Nemzeti-gyűlésnek tagjai közzül 300 an
 proteffáltak: 's mit feleltetek ezeknek? — azt
 ugyé, hogy kevélységből vagy elő-ítéletből még
 nem láttyák a' Constitutionnak joságát: de el-fog az
 idő jöni, hogy azt ök is jóvá hagyni és ditsérni fog-
 ják. Ezek a' kik így gondolkodnak nagy o'zlopok
 lehetnek az Országban 's ki tudja, nem ezek-é a-
 zok, a' kik a' Király szemei előtt az igazságot el-
 dugták? A' Király sem ítéltetett hát egyéb mó-
 donn, hanem mint ezek. Ha a' Király hátra ha-
 gyott jelentő levelét fegyverrel kívánta volna óltal-
 mazni, már így ő egy tsuda volna: de azt nem
 lehet meg bizonyítani, hogy tselekedni akarta völ-
 na. *Bouillé*nak tsak azt parantsolta, hogy futásá-
 bann óltalmazná: a' több rendeletlenségeket *Bouil-
 le* és *Klinglin* magok okozták. Azért hogy a' Ki-
 rály meg tsalatott, nem lehet mondani, hogy a'
 bünnbenn részese is volna. A' Királynak hátra ha-
 gyott jelentő Levele, nem bizonyít egyebet, hanem
 tsak hogy a' Király más Constitutiót kíván: de eb-
 ből még semmi ellenséges indulatot nem lehet ki-
 hozni. — Továbbá le-írja itten *Salle* azokat a'
 szomorú következéseket, mellyek onnan erednének,
 ha a' Király nem fogna meg bánthatatlannak tar-
 tatni. Végre javasolta, hogy a' következő 3
 punktumok leg-hamarább Dekretomba vétessenek. —
 1 ben Az a Király, ki Nemzete ellen hadi serget
 vezérel, többé Királynak nem tartatik. — 2 szor
 Egy Király, ha az után, hogy a' Constitutióra meg-
 sküdött, hitét meg-szege, már a' Királyságból ki-
 tértett (ezen punktum felöll különösön meg akar-
 ta mutatni *Salle*, hogy XVI dik *Lajost* ez nem il-
 lethetné. — 3 szor Egy le-tett Király tsak annyi
 mint akármellyik Polgár, 's tselekedeteiről szintén
 mint ez, számolni tartozik. — Ezen utolsó Depu-
 tatus-

tátusnak beszéde, nem tsak hogy kedvet tanált, hanem el is végeztetett hogy nyomtatásbann adattásék - ki: a' 3 le-írt punktumok pedig Dekretom által erőfsittetnek-meg.

Jul. 17 dikén a' Királynak el-szökését illető Dekretom is forma szerint meg készítettett: de a' mely a' Királynak éppen olyan kedvező lévén, valamint a' közelebb le íratott 3 punktumok, annyira vagyon hogy tsendelséget szerzett volna, hogy sőt inkább a' leg nagyobb törvénytelenésekre kezdett leg első ki hirdettetésével is alkalmatóságot szolgáltatni. — Ismét szolgálatban vagynak ez ízerint a' Párisi lámpás-fák: mellyekre Jul. 17 dikén egy sánta fa lábos ember, 's egy Parókás-mester minden szérémónia nélkül tétetének-fel. — Ezen szegény legényeknek meg-ölettetésére a' következő környül állások adtanak alkalmatóságot. Tudtára esvén ugyan is a' Népek, hogy a' Nemzeti gyűlés a' Királynak el-szökéséről oly kegyelmes Dekretumot adott volna ki, azonnal képzelhetetlen sok ezereknek sokasága szaladott a' *Márs* mezején öszve, kik a' *Jákobiták* ösztönözésére oly véggel jelentenek itt meg, hogy azt a' *Protestátiót*, mellyet a' *Jákobiták Klúbja*, a' Nemzeti gyűlésnek a' Király el szökését illető igen engedelmes és kedvező Dekretuma ellen akart — — — bé-adni, neveiknek all írásával erőfsitenék-meg. Ezen mezőbenn egy Oltár lévén készítettve, melly előtt az egybe esküvésnek és a' nevek al írásának kell vala meg esni, magokat, a' fellyebb említett fa lábos sánta Invalidus és Parókás, hogy azt a' mi az Oltáron történnék, ennek hasadékan nézhetnék, az Oltár háta megé vonták: de nem érhatték széllыokat; mert észébe vévén őket a' sokaság, azt ítélte, hogy az Aristokratikusoktól meg béreltetvén, valami föld alatt el-rejtetett puska-por *Mina* által a' népet akarták volna fel-vetetni; melly szerint lámpás-fára vitettvén, előbb erre tétetének, innen ismét le vétetvén, fejek vétett, és a' bajonétoknak hegyén széllыel hordoztatott,

Ez szerint Párisban ismét a' leg-nagyobb dühöség kezdett a' nép között uralkodni. A' Nemzeti-gyűlés minden meflerségét meg vetette, hogy a' népet zakolán tarthassa: e' pedig ha egyéb fegyvere nintsen-is, zápor első módjára szorja a' követ az ellene masérozó Nemzeti fegyveres népre. A' Nemzeti-gyűlés a' már egyszer ki adott Dekretomot semmi részben változtatni nem akarja: a' *Jákobiták Klúbja* ellenben a' népet magához hódítván, nem csak proteffál, hanem a' Nemzeti-gyűlést nyilvánagoson hazája árulójának lenni erőssíti. — Valyon Uraim, mi fog mind ezekből lenni! Valyon a' Ize-gény sánta Invalidus és a' Parókás mester, nem fognak-e még másoknak-is a' lámpás-fa felé elő-postá-jok lenni.

Tudostáfok és Tudományt illető dolgok.

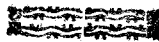
Azok, a' Magyar Országai közelebb tartott *Diéta* alkalmatosságával el-mondott Prédikáziók, melyekről már egyszer emlékeztünk vala, és a' melyeket sokan arany betűkre méltóknak itélnék, már az őket nyomott Sajtó alól ki-költének, és a' N. Magyar *Publikum'* kezében forognak. Nem szükség ezeknek ditséretekre semmi más okokat elé-számlálni — elég az, hogy ezeket az Ország színe és elze előtt a' mi leg-tudósabb Prédikátoraink mondoták's dolgozták. — En élő nyelven is hallattam ezek közül egy néhányot, és azt ohajtanám, hogy már valaha nálunk is, mint a' Frantz, Anglus és Német szokta, az ilyen, és ezekhez hasonló Munkák nyomtatásban jöhetnének kezünkbe; mert a' szó csak el-szárnyal — de az írás meg marad és mindenkor el-olvasható. — Az egész munka 23 és fél árkusból áll a' hozzá tartozó könyörgésekkel edgyütt: nagy 8-ad részben igen szép pappirosra tisztán nyomtatva, és 17 garason találatnak e' következő helyeken:

„ Debretzenben, a' Réf. Collegiumban Földvárí Josef Erd. Deák ifjunál. — Halason az Aué r Fő Tiszt.

Tilzt. *Tormáfsy* Urnál. — *Kötskeméten* T. Káplány *Musai* János Urnál. — *Kolosvárt* *Berzétei* Gábor és *Bárdi* István Könyvkötő Uraknál. — *Losontzon* T. T. Prof. *Rozgonyi* Josef Urnál. — *Miskoltzon* T. T. *Komjátý* Abr. Prof. Urnál. — *S. Patakon* *Vátzy* Sámuel Bibliothecarius Urnál. — — *Pestben* *Weingand* és *Lindauer* Könyváros Uraknál. — — *Ó Budán* a' Ki-adónál. — *Györben* T. T. *Szentmiklosi* Timatheus Ref. Préd. Urnál. — A' nyomtatvány száma igen kevés; azért a' kik ezt meg szeretni kívánnyák ne sokat kétsenek; mert az effélék idővel igen drágák szoktanak lenni. A' fenn említett Urak pedig addig-is a' magok szives indulatjokat a' Ki-adótól el-nem tiltják, míg különös Levele által-is fogja ezeket meg-keresni.

Pesth 27. Julii. — „ Kedves Barátom! — Egy hasznos Orvast bátorkodok az Urnak bizodalmason ajánlani, a' kit az Ur az érdemes Közönségnek, különösen pedig az ő segittsége nélkül szükölködőknek hasonló bizodalommal ajánlani méltóztatson. — Egy olyan Szem Orvos ez, a' ki elsőben a' vitézkedő Sergeknél Kéz - Orvosi Hivatalt viselt, az után pedig 9 esztendőktől fogva N. Gömör Vármegyének első Kéz - Orvasa lévén, mind ott, mind pedig más Vármegyékben-is példás jeleit adta az Orvosi Tudományban való járatosságának; a' midőn nem csak külső hanem belső gyógyításával is sokakkal jót tett. De leg-nagyobb hajlandóságot érezvén, ő magában a' Szemek - gyógyítására, ezt a' Tudományt egynéhány esztendőktől fogva magános szorgalmatossága által annyira vitte, hogy nem egy nyomorultnak adta meg illy kevés idő alatt szeme világát. A' melly minéműségét 's Tudományát az idevaló Orvosi Tehetség, *Facultas* előtt Operátioja által-is jelen meg-bizonyítván, érdemlett szép Hiteles - Levéllel, *Diplomával* meg - erősítettett. És ez az eddig-is betsületes Hivatalban 's kedveltségben lévő Kéz - Orvasa N. Gömör Vármegyének *Tóth Pápay*

pay János Ur az az érdemes Személy, a' ki első meg-visgáltatott, *examindlt 's authentizált* Nemes Magyar Szem-Orvos, a' mitsodás még nem vólt, nintsen is: a' kiknek reá szükségek lészén, megtalálhatják Gömör Vármegyében *Simoni* nevű Helységben *Rima-Szombat* körül.

Nemes Bihar Vármegyében lévő Székelyhidi és Dioszegi Uradalmokhoz tartozó, Nagy Várad és Debreczen közt fekvő igen jó haszonvehető egynéhány Pufzták u. m. Gyapoly, Kerekegyház, Kalzsa, Kis-Fejérthó, Fantsal, azon kívül még egyéb féte *Beneficiumok*-is, nevezetesen pedig: Kálmár-Boltok, Csapszékek, Mézártszékek, Pálinka főző alkalmatosságok hozzá tartózkodó szükséges Üstökkel és egyéb szükséges Eszközökkel együtt, Vadászat és Halászatoknak haszonvétele, nem különben a' Hid és Vásár Vámnak jövedelmei 's t. három egymás után következő éltendőkre u. m. a 1-ma Januarii 1792. usque ultimam Decembris 1794. Kotyavetye által a' többet ígérőknek Arendába fognak adatni. Mivel pedig ezen Kotyavetyéhez Sz. Mihály Havának 1-ső napja vagyon meghatározva, tehát azok, a' kiknek az említett haszonvételeknek *Exarendatiojára* kedvek vagyon, ne terheltesenek a' fent említett napon reggeli 9 órakor a' Székelyhidi Kastélyban az oda-való Uraság Tifztsége előtt megjelenni, a' hol addig-is a' kötendő *Contractus* vagy is egyezés Leveleknek *Conditioi* felől minden nap értekezni lehet.

Költ Bétsben Augustusnak 2-dikán 1791.